

ними з огляду на невинне зростання правопорушень серед зазначеної групи суб'єктів адміністративних правовідносин.

Література:

1. Продаєвич В.О. Місце адміністративної відповідальності в системі заходів адміністративного примусу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / В.О. Продаєвич. – К., 2017. – 20 с.

2. Кодекс України про адміністративне правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073¹-X. *Відомості Верховної Ради України*. 1984. № 51, ст.1122.

3. Кукшинова О.О. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх / О.О. Кукшинова // Митна справа. – 2015. – № 5(101). – С. 55–63.

Заєць А.С.,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра

2 курсу ННІ№ 2 НАВС,

Мартиненко Д.Б.,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент

кафедри публічного управління та адміністрування

НАВС

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ОСІБ, НА ЯКИХ ПОШИРЮЄТЬСЯ ДІЯ ДИСЦИПЛІНАРНИХ СТАТУТІВ

Актуальність даної тематики полягає в тому, що притягнення до відповідальності військовослужбовців та інших осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів,

є надзвичайно важливим для забезпечення національної безпеки, оборони країни, ефективності та дисципліни військових формувань.

Порушення законів та норм поведінки військовослужбовцями може мати серйозні наслідки для безпеки держави. Наприклад, невиконання обов'язків під час служби, порушення внутрішніх правил та процедур, зловживання службовим становищем можуть призвести до негативних наслідків, таких як порушення дисципліни в Збройних Силах, загроза життю та здоров'ю людей, втрата військової техніки, розкрадання військового майна та інше.

Крім того, притягнення до адміністративної відповідальності військовослужбовців є важливим елементом формування культури відповідальності серед військовослужбовців. Це допомагає підвищити рівень професійної майстерності та етики військовослужбовців, що забезпечує ефективне виконання їхніх обов'язків.

Військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти під час проходження зборів, а також особи рядового і начальницького складів несуть відповідальність за адміністративні правопорушення за дисциплінарними статутами.

У статті 15 КУпАП зазначені випадки, де військовослужбовці несуть адміністративну відповідальність за адміністративні правопорушення на загальних підставах, цей перелік є виключним і включає наступні правопорушення:

За порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, санітарних норм, правил полювання, рибальства та охорони рибних запасів, митних правил, вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією, вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування у разі винесення термінового заборонного припису,

порушення тиші в громадських місцях, неправомірне використання державного майна, незаконне зберігання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, невжиття заходів щодо окремої ухвали суду, ухилення від виконання законних вимог прокурора, порушення законодавства про державну таємницю, порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію [1].

Згідно з п.2, р.1 Інструкції зі складання протоколів та оформлення матеріалів про військові адміністративні правопорушення

Протокол про військове адміністративне правопорушення щодо військовослужбовця (військовозобов'язаного) мають право складати:

командири (начальники) військових частин (військових навчальних закладів, установ) щодо підлеглих військовослужбовців (військовозобов'язаних), у тому числі тимчасово;

командири (начальники) підрозділів, які уповноважені на те командиром (начальником) військової частини, щодо підлеглих військовослужбовців (військовозобов'язаних), у тому числі тимчасово;

посадові особи органів військового управління Збройних Сил України (далі - орган військового управління), органу управління Державної спеціальної служби транспорту, які уповноважені на те відповідними начальниками органів військового управління, органу управління ДССТ щодо підлеглих військовослужбовців (військовозобов'язаних), у тому числі тимчасово;

посадові особи органів управління Служби правопорядку, які уповноважені на те відповідними начальниками органів управління Служби правопорядку.

Командири підрозділів військової частини, уповноважені складати протоколи, визначаються наказами відповідних командирів (начальників) військових частин.

Уповноважені посадові особи органів військового управління, яким надано право складати протоколи, визначаються наказами відповідних начальників органів військового управління.

Уповноважені посадові особи Служби правопорядку, яким надано право складати протоколи, визначаються наказами відповідних начальників органів управління Служби правопорядку.

Уповноважені посадові особи органу управління ДССТ, яким надано право складати протоколи, визначаються наказом начальника органу управління ДССТ.

Уповноважена посадова особа складає протокол не пізніше 24 годин з моменту виявлення військовослужбовця (військовозобов'язаного), що вчинив військове адміністративне правопорушення, у двох примірниках, один з яких під розписку вручається військовослужбовцю (військовозобов'язаному), який притягується до адміністративної відповідальності.

У разі відмови військовослужбовця (військовозобов'язаного), який притягується до адміністративної відповідальності, від отримання примірника протоколу в ньому робиться відповідний запис [2].

Згідно ст. 35 КУпАП законодавець визначив шість обставин, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення. Втім, для військового адміністративного правопорушення обтяжуючими обставинами є: вчинення протиправних дій під час несення прикордонної служби та виконання інших військово-службових завдань [1].

За результатами розгляду справи судом, протягом 1-ої доби з дня надходження копії судового рішення до органу управління Служби правопорядку, зміст цього рішення

повинен бути донесений до відповідного командира (начальника) військової частини.

За військові адміністративні правопорушення до військовослужбовців можуть застосовуватися такі види стягнень:

- попередження (зауваження).

- штраф.

- утримання на гауптвахті (гауптвахта - спеціальне приміщення, яке обладнано в органах управління Служби правопорядку (підрозділах Служби правопорядку) з метою виконання покарання заарештованих в адміністративному порядку та затриманих військовослужбовців і військовозобов'язаних, або приміщення (намет), яке може тимчасово обладнуватися на полігонах, у навчальних центрах та районах. Арешт з утриманням на гауптвахті призначається районними, районними у місті, міськими чи міськрайонними судами). Згідно зі ст. 32-1 КУпАП особливість цього виду стягнення те, що воно не може застосовуватися до військовослужбовців-жінок.

Згідно зі ст. 15 КУпАП до зазначених осіб не може бути застосовано громадські роботи, виправні роботи і адміністративний арешт, а до військовослужбовців строкової служби – водіїв транспортних засобів Збройних сил України або інших утворених відповідно до законів України військових формувань у разі порушення правил дорожнього руху, крім того - штраф.

Також, ці особи несуть відповідальність за адміністративні правопорушення за дисциплінарними статутами (Дисциплінарний статут Збройних Сил України, Дисциплінарний статут служби цивільного захисту, Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України).

Кодекс України про адміністративні правопорушення визначає загальні види адміністративних стягнень за військові адміністративні правопорушення, але в умовах особливого

періоду законодавчо закріплено більш суворішу відповідальність.

Особливий період – це період, що настає з моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців стосовно прихованої мобілізації чи з моменту введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та охоплює час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій.

Крім цього, відповідно до частини 5 статті 15 КупАП передбачено, що за вчинення військових адміністративних правопорушень військовослужбовці, а також військовозобов'язані та резервісти під час проходження зборів несуть відповідальність, передбачену главою 13-Б цього кодексу, за умови, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальну відповідальність. [4]

Згідно з главою 13-Б КУпАП виділяє наступні військові адміністративні правопорушення:

Відмова від виконання законних вимог командира (начальника) ст.172-10 КУпАП

Самовільне залишення військової частини або місця служби ст.172-11 КУпАП

Необережне знищення або пошкодження військового майна (ст. 172-12 КупАп)

Зловживання військовою службовою особою владою або службовим становищем (ст. 172-13 КУпАП)

Перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень (ст. 172-14 КУпАП)

Недбале ставлення до військової служби (ст.172-15 КУпАП)

Бездіяльність військової влади (ст. 172-16 КУпАП)

Порушення правил несення бойового чергування (ст. 172-17 КУпАП)

Порушення правил несення прикордонної служби (ст. 172-18 КУпАП)

Порушення правил поведження зі зброєю, а також речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення (ст. 172-19 КУпАП)

Розпивання алкогольних, слабоалкогольних напоїв або вживання наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів (ст. 172-20 КУпАП) [1].

У пояснювальній записці до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці зазначено, що:

Оскільки з 24 лютого 2022 року Указом Президента України № 64/2022 на всій території України запроваджено воєнний стан, який передбачає особливий правовий режим, що вводиться в Україні у зв'язку зі збройною агресією, то такий правовий режим вносить певні особливості у практику застосування діючого законодавства, окреслюючи прогалини у практиці застосування норм кодексів при визначенні судами покарань особам, які вчинили військові кримінальні або адміністративні правопорушення під час воєнного стану чи в бойовій обстановці.

Так, відповідно до статті 1 Закону України “Про оборону України” визначено, що воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози та забезпечення національної безпеки, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і

законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

Метою проєкту Закону є внесення змін до Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кодексу законів про працю України та Закону України “Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України” щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці.

Запропоноване внесення змін до статей 172-10 – 172-20 розділу 13-Б Кодексу України про адміністративні правопорушення є суттєвим, оскільки деталізується сутність правопорушень з врахуванням умов особливого періоду та воєнного стану. Водночас підвищено рівень санкцій за вчинення військових адміністративних правопорушень [3].

Підсумовуючи, можна дійти висновку, що притягнення до адміністративної відповідальності військовослужбовців є забезпечення довіри громадськості до армії та влади в цілому. Якщо громадськість бачить, що порушення законів та норм поведінки військовослужбовцями не караються, то це може підривати довіру до влади та зменшувати підтримку національних оборонних програм.

Отже, притягнення до адміністративної відповідальності військовослужбовців та інших, осіб на яких поширюється дія дисциплінарних статутів, за вчинення адміністративних правопорушень є дуже важливим для забезпечення національної безпеки, збереження довіри населення та реалізації принципу правової держави.

Література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 (Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122) URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення 01.05.2023)

2. Наказ Міністерства оборони України «Про затвердження Інструкції зі складання протоколів та оформлення матеріалів про військові адміністративні правопорушення» від 23.10.2021 № 329 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1622-21#Text> (дата звернення 01.05.2023)

3. Пояснювальна записка до проекту Закону України “Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці» від 13.12.2022 № 8271 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JI08493G?an=4> (дата звернення 01.05.2023)

4. Адміністративне право, військові адміністративні правопорушення URL:

<https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%92%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B0%D0%B4%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%83%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F>